

Nyugdíjasok képzése interneten, COVID idején

A magyar statisztikák szerint Magyarországon a születéskor várható élettartam 75-80 év. Ez azt jelenti – különösen, ha a nők 40 éves munkaviszony utáni kedvezményes nyugdíjba vonulásának lehetőségét figyelembe vesszük –, hogy előreláthatóan 15-25 évet töltenek el az emberek nyugdíjasként. Egyáltalán nem mindegy tehát, hogy életünknek majdnem a negyedét hogyan is éljük le.

A COVID okozta világméretű járvány következtében életünk eseményei többnyire az otthonunkban zajlott, történt az akár emeletes ház kisebb-nagyobb lakásában, akár kertes házban. Jómagam is nyugdíjas vagyok. Mint több civil szervezet vezetője igyekeztem kapcsolatot tartani a nyugdíjas klub, valamint az egyesület tagjaival. Több közösségszervező internetes tanfolyamot elvégeztem, konferenciákon vettem részt, és egyéb nyugdíjasoknak szervezett előadásokat hallgattam meg. Erre buzdítottam nyugdíjas társaimat is, nem sok sikerrel. Kíváncsi voltam, vajon más vidékeken élő nyugdíjas társaim hogyan tudtak alkalmazkodni ehhez az élethez, milyen késztetést éreztek magukban arra, hogy például neten keresztül tájékozódjanak, esetleg tanuljanak? Nyilván ez a késztetés függ a lehetőségektől is.

Van-e esélyük a nyugdíjasoknak nem iskolarendszerben képezni magukat?

A téma mindenképpen megérdemel egy alapos felmérést, most csupán ízelítőt adunk az alábbi információkkal a helyzet összetettségéről és a kérdés fontosságáról.

Hegyesiné Orsós Éva, az Életet az éveknek Országos Szövetségének elnöke:

Örömteli dolog, hogy több helyen működik idősök egyeteme. A probléma, hogy a 65+-os korosztályban nincs meg a tudatosság. A nyugdíjba vonulónak fel kellene készülnie a következő húsz évre, mert hihetetlenül sok minden megváltozik az életében. Sokkal nagyobb gonddal kellene a képzéssel foglalkozni. Fontos, hogy más módszerrel kell tanítani az időseket, mint a fiatal korosztályt.

A Szövetség számára a tanulás kiemelt fontosságú. Az idősök szabadidejét szeretné minél több településen megszervezni, mert akik ott tanulnak, lépést tartanak a világ változásaival, valamint egy közösség tagjaivá is válnak.

A járvány idején online szervezték meg az idősök szabadidejét, több előadáson vehettek részt az érdeklődők. Ezt folytatni kívánják.

Szendrődy György, a Nyugdíjasok Országos Szövetsége Nógrád megyei elnöke

elmondta, hogy online képzés a nyugdíjasok körében nem volt. Csak kevés Nógrád megyei nyugdíjasnak van netje. Facebookon szoktak megjelentetni különböző írásokat, azokhoz szólnak hozzá. Ezenkívül a Hálózat tv körzeti stúdióiban ismeretterjesztő filmeket, érdekvédelmi műsorokat tudnak megnézni az érdeklődők. Fontosnak tartja, hogy a nyugdíjba vonuló bekerüljön valamilyen közösségbe, enélkül hamar leéppülhet.

A jászfényszarui Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság az írásait, ismeretterjesztő és oktató anyagait a honlapjukon, a moodle platformon és a közösségi médiában a facebook oldalukon és facebook csoportjaikban jelentetik meg. A zoom alkalmazásra csak egy szűkebb kör készült fel – pl. az elnökségi ülések ebben a formában megtarthatóak. Az a tapasztalat, hogy a közösségi média használata a legelterjedtebb – a célközönség itt jobban elérhető. E sorok írója a fent megszólalókon és idézetteken kívül beszélt fővárosi, kisvárosi, falusi nyugdíjas szervezetek vezetőivel Nógrád megyében, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, Szolnok megyében. Szinte valamennyien arról számoltak be, hogy nincs igény az online összejövetelekre bármilyen tartalommal is bírjon az. Mindössze egy kultúrház (romhányi) minősítette eredményesnek a gyógynövényes bemutatóját, valamint a jeles napokhoz kapcsolódó műsorait a neten.

Természetesen nem az általánosítás a cél, csak ez a konkrét tapasztalat a megkérdezetteknél.

Az mindenképp megállapítható, hogy rengeteg a tennivalónk ezen a téren. Az idősebb korosztály életminőségének javítása kell legyen a cél!

Hugyag, 2021. április-május

Lejegyezte:
Lovas Ilona

A Jászkun kerület első földmérő és vízépítő mérnöke

A Bedekovich Emlékév 2019/2020 zárásaként a Népfőiskolai Társaság nagyobb elismerést nem is kaphatott volna, mint id. komori Bedekovich Lőrinc személyének, munkásságának elismerése. Az életműve nemzeti érték, amely része a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Értéktárnak. A Bizottság, megismerve a geodéta gazdag életútját, a felterjesztést továbbvitelre javasolja.

Jelenleg a Társaság elnöksége a szakmai támogató ajánlások, elismerések bekérésén dolgozik. Így került sor a geometra valamikori munkaterületét is érintő szakhatóságok, levéltárak, felsőfokú intézmények, országos civil szervezetek megkeresésére, amely eredményéről a következő lapszámokban tudósítunk.

CURIOSUMOK

A Bedekovich kutatás kapcsán a fellelt dokumentumokból s a felterjesztő javaslatból néhány alkalommal egy-egy érdekes részletet mutatunk be.

1774-ben Mária Terézia királynő rendeletben parancsolta meg, hogy az egyes megyéknek földmérőt kell alkalmazniuk. Ezért Pest vármegyében 1777-től Balla Antal, Heves vármegyében 1778-tól Litzner Jánost alkalmazták megyei földmérőként. A rendelet és valószínűleg a szomszédos vármegyék hatására a Jászkun Kerületnek is földmérőt kellett fogadnia. A kerületek közgyűlése 1779. június 2-án tárgyalta a földmérő alkalmazásáról. A mérnöki hivatalra a huszonnyolc éves Bedekovich Lőrinc jelentkezett, aki kiváló ajánlólevelet kapott akkori munkaadójától báró Orczy Lőrinctől. A korszak jelentős irodalmára részére ugyanis Bedekovich Lőrinc már ekkor számos földmérést végzett. Bedekovich a közgyűlésen bemutatta eddigi elvégzett munkáinak igazolásait, valamint Kiskunhalas város határának felméréséért neki járó kétszáz arany kifizetésének bizonylatát. Mindezek figyelembevételével a kerületi hivatal javasolta a nádornak Bedekovich Lőrinc földmérő felvételét évi kétszáz arany fizetéssel, hiszen alkalmazását indokolta az a tény is, hogy a helységek közötti ügyekben gyakori volt a véleményeltérés. A nádor végül a rá ruházott hatalomnál fogva Bedekovichot, „mint a szülőföld fiát”, felvette mérnöknek.

Forrás: https://adtplus.arcanum.hu/hu/view/VizugyiKozlemenyek_1987/?query=SZO%3D%28Orczy%29&pg=667

Báró Orczy Lőrinc ajánlólevele Bedekovich Lőrincről Almássy Pál jászkun kapitánynak

(1779. május 21.)

Informáltatom, hogy Nemes Jász, és Kun Districtusok1 különös ususokra2 egy bizonyos Geometrat3 pro Communi4 szándékoznának tartani s szerezni; és mivel ezent meg adó Bedekovics Lőrinc Uramat az el múlt két esztendőkbén itt s amott jószágomban applicálván5 mindennemű Geometrica operatioit6 helyessen s cum approbatione omnium7 véghez vivén, ollyannak lenni esmérem az ki az mondott Nemes discrictusoknak tellyes contentumokra8 szolgálhat; Ha azért mind ekkoráig illyetin Emberrel provideálva9 nem volnának említett Bedekovics Lőrinc Uramat az Úr Consiliaris Uram10 gratiajában recommendáлом11 annál inkább, mennél nagyobb reménségem vagon, hogy tökéletes maga viseletében, s a szükséges tudományában különössen az Úr Consiliarius Uram is tellyes meglegedését fogja tapasztalni, kibenis azomban, ha kegyes resolutiójához12 az Úrnak Consiliarius Uramnak szerencséje lészen, eránta való informatióját magamnak ki kérem ...

SZML Jászkun Ker. ir. D Capsa, XII. Fasc. 8. No. 16.

1 Kerületek	7 mindannyiunk jóváhagyásával
2 alkalmazásokra	8 meglegedésükre
3 földmérő, mérnök	9 ellátva
4 a közösség számára	10 tanácsos úr
5 alkalmazván	11 jóindulatába ajánlom
6 földmérő munka	12 elszánás (válasz)

„... azért csak Róvja fel a kapufélfájára, hogy el ne felejtse ...”

(Fazekas Mihály)

Idősebb Bedekovich Lőrinc13 (Jászapáti 1751. augusztus 8. – Jászfényszaru 1823. november 23.) pályafutása során legfontosabb feladata volt a *települések határainak felmérése*. Több helység hatá-

rát többször is újramérte, illetve ha kellett, akkor igazságot tett a helységek pontos határait illetően. A településeken belül pedig többször kérték fel *új utcák tervezésére és házhelyek kijelölésére*. Mint földmérő *utak, hidak és posta állomások tervezését végezte*. Bedekovich valóban mestere volt a *malomzúgók, zsilipek és gátak* tervezésének. Sőt ma már tudjuk, hogy kisebb épületeket, így például *iskola és kocsmá* épületet is tervezett. Az egyes települések, vagy éppen a kerületek és a Helytartótanács részére számos *birtokjogi és vízügyi jellegű térképet* készített. Saját tervei és térképei mellett a Jászkun Kerület településein *más mérnökök, kőművesek és molnárok által készített tervek véleményezése*, és ha szükséges volt, akkor javítása is a földmérő feladata volt. *Jászfényszaruval kapcsolatban* idősebb Bedekovich Lőrinc nevéhez *több utca kijelölése, a Zagyva és a Galga folyók feltérképezése és a vízimalom rendezése* is fűződik. Pl: „1784 tavaszán, a Zagyván és a Tiszán rendkívüli árvíz vonult le, ennek tapasztalatai alapján 1785-ben Bedekovich Lőrinc a kerületi gyűlés elé terjeszti a Jászság vízügyi problémáinak megoldására vonatkozó javaslatait. Térképének Jászdózsa környezetét mutató részletén jól látszik a folyókanyarulatok, vízfolyások, erek szinte kaotikus „hálózata”.”

Forrás: Kovács István László A Jászdózsai vízimalom története <https://vitkovics12.wordpress.com/jaszdozsa/dosai-vizimalom/> ; http://www.jaszdozsa.hu/e107_files/downloads/ertektar/vizimalom.pdf

13 Laurentium Bedekovits

Bedekovichot hivatala Jászberényhez kötötte, térképei jórészt Jászfényszarun készültek, amit munkáin meg is említett. Ezek a feladatokon túl, mint a Jászkun Kerület tisztségviselője a kerületek közgyűlésein különféle építési és a földterületeket érintő ügyekben kirendelt tiszti küldöttségekben is számtalanszor részt vett. Bedekovich Lőrinc már a XIX. század elején javasolta a kerületeknek, hogy a futóhomok megkötésére telepítsenek erdőket. Mint egyes rajzolat 1808-ban őt bízta meg József nádor jászberényi és karcagi látogatásainak tiszteletére emelt obeliszk megrajzolásával, a képeket pedig a Jászkun Kerület székházában állították ki.

Forrás:

https://honismeret.hu/sites/default/files/media/document/2018/04/16/honismeret_1988_2_sz.pdf
https://epa.oszk.hu/03000/03018/00079/pdf/EPA03018_honismeret_1988_02_024-028.pdf

Munkája érdeméért *1801-ben a Jászkun kerület tiszteletbeli táblabírója címet nyerte el*. Bedekovich földmérő a kerületeken kívül is elismert szakember lehetett, hiszen munkahelyén kívül több helyen is megbízták felmérések készítésével. Így dolgozott *Heves és Külső-Szolnok vármegyében*, Egerben, Újszászon és Tiszaburán, illetve *Pest vármegyében* Szentmártonkátán és Nagykátán is.

Hivatalának negyvenegyedik évébe lépve id. Bedekovich Lőrinc 1819. augusztus 23-án beadvánnyal fordult a Jászkun Kerület Jászberényben ülésező Közgyűléséhez. Ebben kérte, hogy *„40 esztendeig híven viselt szolgálatjának tekintetéből egész saláriummal jubiláltasson, vagy pedig ha szolgálatjába továbbra is meg hagyattatna, ezen esetre honorarius palatinalis assessorii characterrel meg vigasztaltasson.”*¹⁴ Kérelmét a Közgyűlés tiszteletben tartotta, és korábbi éves fizetése meghagyása mellett engedélyezték számára a nyugdíjba vonulását.

¹⁴ MNL JNSzML, IV.1.a. A Jászkun Kerület Nemesi Közgyűlésének iratai. Közgyűlési jegyzőkönyv 1404/1819.

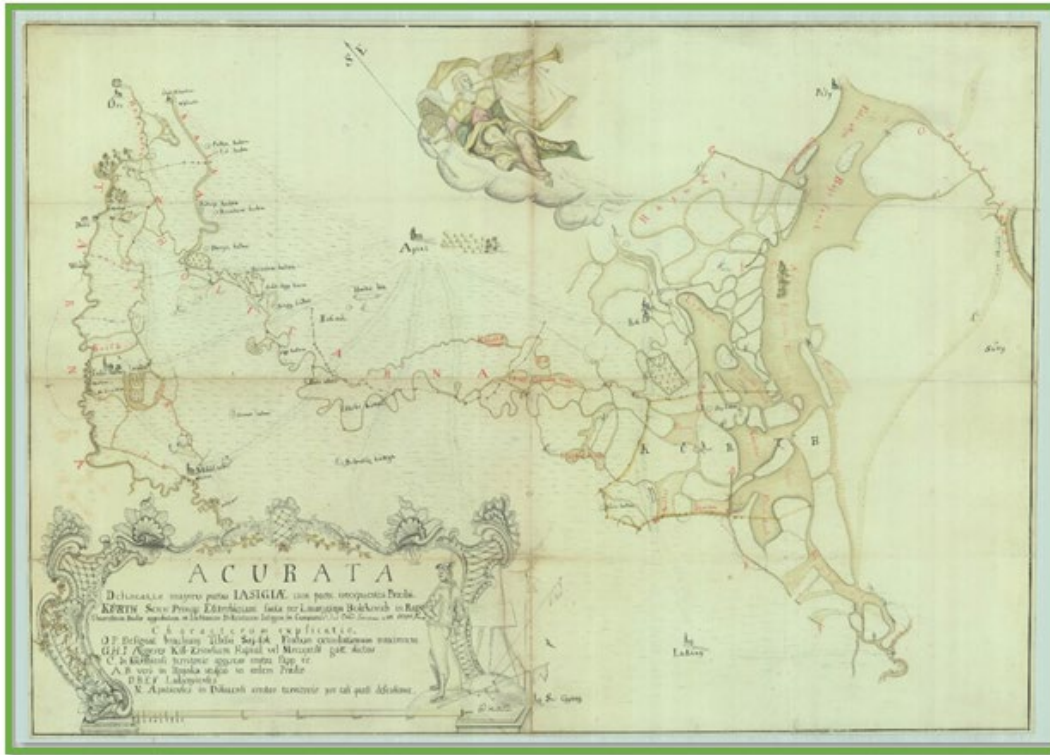
Forrás: Horváth Gergő Id. komori Bedekovich Lőrinc főmérnök emlékezete Catastrum 7. évfolyam (2020) 1. szám 3-16.

A földmérő negyven év munkája után 1819. végén nyugdíjba vonult. Több mint száz kéziratos térképet, tervet hagyott ránk. Hivatalát fia, ifjabb Bedekovich Lőrinc vette át, aki rövid ideig a Hármaskerület majd a Jászság mérnöke volt. Az id. Bedekovich *nyugdíjas éve alatt is tovább dolgozott*, önszorgalomból új térképeket készített, illetve a fia által készített *másolatokat hitelesítette*. Örök nyugalomra Jászfényszarun helyezték. Dr. Farkas Kristóf Vince történész és Horváth Gergő a MNL Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltárának igazgató helyettese kutatásának köszönhetően egyre bővül a tudásunk, írásaikban gazdag ismeretanyagot találunk a geodétához kapcsolódóan.

Forrás: <http://www.bedekovich.hu/oldal/id-bedekovich-lorinc>

Kovács Béláné Pető Magdolna
 Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság

Földmérő a térképen



Az MNL Heves Megyei Levéltárában található Jászság térképe Kürt puszta határával (MNL HML XV.9. T 187.). A latin nyelvű leírás szerint a 71x49 cm méretű színes papírtérképet a herceg Esterházyak megbízásából Bedekovich készítette 1779 októberében, amelyen megörökítette önmagát is. A térkép latin nyelvű jelmagyarázata (explicatio) díszes barokk keretben található, a méretskála a keret két oszlopa között húzódik. Az információk körbefoglalása, díszítőelemekkel való ellátása adott teret a térkép készítőjének, hogy mint művész is megnyilvánuljon. Itt nem kötötték a térképkészítés szabályai, maga dönthetett arról, hogy mi kerüljön a képre. Bedekovich két oszlopfőt kapcsolt egybe a barokk jellemzően kedvelt motívumaival, rácsvonalakkal, kagylókkal, csigákkal, s a jobb oldali oszlopnál egy földarabon állva saját magát is megjelenítette a képen. A mérnök fokosára támaszkodik, munkáját befejezte, mellette a földmérő elengedhetetlen munkaeszközei, rajzállvány, jelző és kitzűző rudak láthatók.

Forrás: Dr. Kovács Melinda Földmérő a térképen (MNL A hónap dokumentuma 2020.05.25.)

https://mnl.gov.hu/mnl/hml/hirek/foldmero_a_terkepen

A Bedekovich Emlékév 2021-ben is folytatódik Jászfényszarun

„270/220”

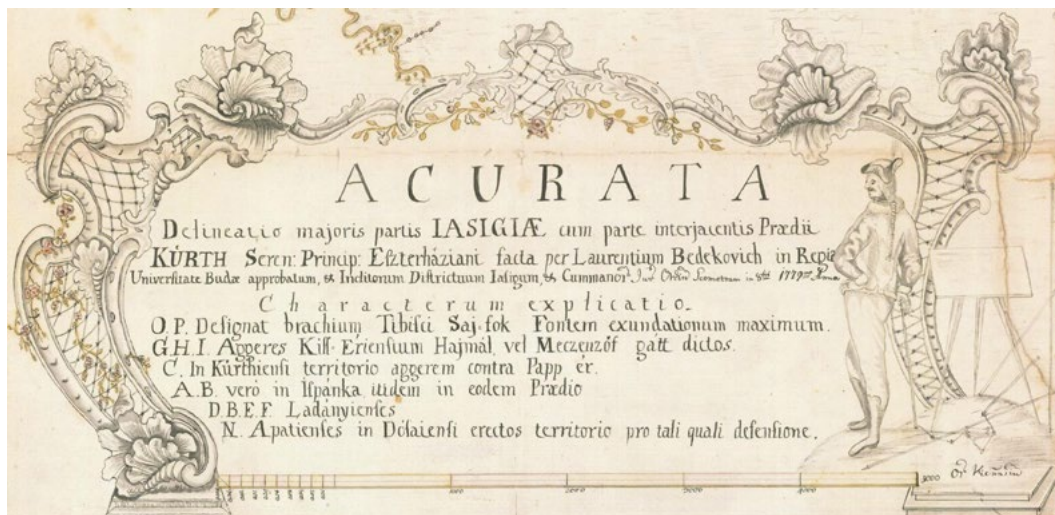
A jászfényszarusi népfőiskolai társaság névadója idősebb komori Bedekovich Lőrinc 270 éve, 1751. augusztus 8-án született a redemptus Bedekovich István és Hiller Anna gyermekeként Jászapátin. A geodétát 220 éve, 1801-ben munkája elismeréseként a Jászkun Kerület közgyűlése tiszteletbeli táblabírójának választotta meg.

1777 és 1779 között Bedekovich Lőrinc a budai Királyi Egyetemen vizsgázott, így hiteles földmérői képzettséget szerzett. A Jászkun Kerület 1779. június 2-án választotta meg Bedekovich Lőrincet a Jászság, a Nagykunság és a Kiskunság közös földmérőjévé. A földmérő viszont nem szülővárosában Jászapátin és nem is a Jászkun Kerület központjában, Jászberényben, hanem **Jászfényszarun telepedett le** feleségével, Pruzsinszky Erzsébettel, akitől Jászfényszarun született három gyermeke: Mária, Vencel és Lőrinc. **Munkáját többségében itt végezte, különleges kéziratos térképei közül is több Jászfényszarun készült.** A földmérő negyven évi munkája után 1819. december 31-én nyugdíjba vonult. Hivatalát fia, ifjabb Bedekovich Lőrinc vette át. A földmérő nyugdíjas éveit is – zömmel Jászfényszarun – tovább dolgozott, hiszen önszorgalomból további új térképeket is készített. Idősebb Bedekovich Lőrinc életének hetvenharmadik évében 1823. november 15-én hunyt el Jászfényszarun.*

„240/200/40” – Bedekovich személyéhez kötődően 2019. év kettős évfordulót is hozott – 240 éve került a kerület főmérnöki hivatalába, amelyet 40 éven át ellátott és 200 éve kérte, kapta meg a nyugdíjaztatását. A jeles évfordulókról a népfőiskolai társaságunk a Magyar Nemzeti Levéltár Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltárral közösen BEDEKOVICH EMLÉKÉV keretében 2019-ben, 2020-ban – szakmai konferenciával, kiállításokkal, rajz és fotópályázati felhívásokkal emlékezett meg.

A geodéta munkássága, mint nemzeti érték, a népfőiskola ajánlásával és a levéltárak támogatásával 2020-ban felvételre került a Megyei Értéktárba.

* Forrás: Farkas Kristóf Vince: id. Bedekovich Lőrinc <http://www.bedekovich.hu/oldal/id-bedekovich-lorinc>



80 éve indult útjára az első Jász Népfőiskola

1941-ben szervezték, majd 1942 januárjában három hónapos bentlakásos népfőiskolai tanfolyam keretében 11 településről érkezett 32 fiatal tanult népfőiskolai keretek között a jászberényi Állami Tanítóképző Intézetben, az akkori főiskolai tanároktól. Turóczy dr. Veszteg Rozália írásából – A jász népfőiskolák történetéből, Honismeret 1992 – olvashattunk az első Jász Népfőiskola szervezéséről, indításáról a megye közművelődésében betöltött szerepéről.

A két világháború közötti népfőiskola mozgalom helyzetéről a Boros Lajos által szerkesztett és 1944-ben megjelent elemző, értékelő összefoglalásból kapunk ismereteket. A tanulmánykötetet azoknak az adatoknak a feldolgozásával készítették, amelyeket a belügyminiszteri körrendelet alapján kértek be valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjétől és a megyei városok polgármestereitől. A körrendelet megalkotásának elsődleges célja az volt, hogy a népfőiskolai mozgalom egyre nagyobb mértékű kiteljesedéséről átfogó képet kapjanak. Ebből az országos kimutatásból megtudhatjuk, hogy 1922. és 1942. között megyénk területén Jászberényben és Karcagon szerveztek népfőiskolákat. (Az adatgyűjtés nem volt teljes, hiányzik belőle a mezőtúri és törökszentmiklósi protestáns népfőiskola. Kovács Bálint: A magyar népfőiskolák múltja 1948-ig. Népfőiskola tegnap, ma, holnap. Szerk.: Harsányi István Bp., 1991. Püski-MNT 71-73. old.) A korabeli helyi sajtóból az időpontok könnyen ismertté válnak (Ugar. 1942. jan. 10., Jász Hírlap Jászberény, 1942. jan. 10.). Így tudjuk, hogy az első jász népfőiskola megnyitására 1942. január 8-án került sor a Jászberényi Tanítóképző Intézetben. A karcagi népfőiskola szintén 1942-ben nyílt meg, anyagi helyzetéből és szervezési nehézségekből adódóan azonban csak rövid ideig tudott működni.

A Jászság, Jászberény és a jász falvak kihasználva azt a szellemi légkört, amit a térségben élő értelmiség, a tanítóképző intézet és a középiskolák tudós tanárai, a jászság tollforgatói művészei jelentettek, jelentős eredményeket értek el az iskolán kívüli népművelés területén. Ilyen előzmények után került sor az első jász népfőiskola megszervezésére. A szervezésben Vágó Elemér –gyakorlóiskolai tanár– személye meghatározó volt. Az 1941 őszi megkezdődött szervezésnek két útja: az Ugar című folyóiratban megjelent felhívás az 1942 januárjában induló népfőiskolára, valamint az a körlevél, amelyben a jász falvak polgármestereitől várták azoknak a fiataloknak a népfőiskolára küldését, akikre visszatérésük után a faluvezetésben számítanak. Forrás: http://epa.oszk.hu/03000/03018/00105/pdf/EPA03018_honismeret_1992_05_024-026.pdf

A név kötelez, így a Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság, mint a megye, immár 28 éven át és jelenleg is – egyetlenként – működő népfőiskolája elkötelezett az elődök megismerése, elismerése és megismertetése iránt. Reményeink szerint – a járványügyi helyzet függvényében – kora ősszel sor kerülhet egy Jász Népfőiskolai Emlékülés megvalósítására, amelynek előkészítése már zajlik – folyamatban van a partnerek megkeresése, az előadók felkérése, az időpont és helyszín egyeztetése.

140 éve, hogy a jászfényszarusi római katolikus iskola a későbbi Leányiskola felépült és megkezdődött ott az oktatás. A helyet ma a Tanítók emlékműve őrzi. Régi iratok nyomán érdekességek megtekintésére invitáljuk – későbbi írásokban – az olvasót. Kérjük, kísérik figyelemmel a népfőiskola honlapját (www.bedekovich.hu), közösségi oldalát és facebook csoportjait – *Bedekovich Galéria, Bedekovich Korhátártalan Akadémia, Bedekovich Almárium* –, ahol tájékoztatást adunk az aktuális eseményekről, felhívásokról és feltárt értékeinkről.

Közreadta:

Kovács Béláné Pető Magdolna
Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai társaság